EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 6.2.2023
COM(2023) 74 final

2023/0034 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS

makromajandusliku finantsabi andmise kohta Põhja-Makedooniale

{SWD(2023) 42 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Kuna Põhja-Makedoonia sõltub suuresti sisseostetavast energiast, halvenes riigi maksebilanss 2022. aastal gaasi- ja elektrihindade kiire tõusu tõttu märkimisväärselt. Kindlatel alustel seisva majandus- ja rahapoliitika ning reformide kohusetundliku rakendamise toel oli COVID-19 tõttu langusesse sattunud majandus taas tõusuteel. Kuid sisenõudlusele ja riigi maksebilansile hakkas mõju avaldama toiduainete ja energia üleilmne järsk hinnatõus. 2022. aasta algusest peale on riigi kaubandusbilansi ja jooksevkonto puudujääk märkimisväärselt suurenenud, seda hoolimata välismaalt tulevatest rahasaadetistest. Ennekõike tõusvate impordihindade ja välisvõla tagasimaksete tõttu vähenesid 2022. aasta esimestel kuudel välisvaluutareservid, mis aga on suvest peale taas stabiilsed. 2022. aasta esimeses pooles oli SKP keskmine aastane kasv endiselt 2,6 %, kuid kolmandas kvartalis langes see 2 %ni. Sisenõudlus väheneb ilmselt veelgi suure ebakindluse tõttu seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja põhjustatud majanduslike tagajärgedega, kasvavast inflatsioonist ja rahastamistingimuste karmistumisest. Ekspordile on hoobi andnud väiksem välisnõudlus ja praegused tarneahelate häired, ennekõike need, mis mõjutavad riigi üht peamistest eksportivatest sektoritest, nimelt autoosade tootmist.

Üleilmsete finantseerimistingimuste karmistumise, energiahindade tõusu ja riigi omanduses oleva kodumaise elektritootja oodatust suurema kahjumi kontekstis esitas Põhja-Makedoonia valitsus 18. oktoobril 2022 uuesti makromajandusliku finantsabi taotluse. Komisjon oli valitsuse algse makromajandusliku finantsabi taotluse (mis esitati 19. aprillil 2022) ootele pannud, peamiselt seetõttu, et majandus oli endiselt suhteliselt vastupanuvõimeline ja 2022. aasta välisrahastamisvajaduste katmiseks oli muid võimalusi. Juba aprillis oli valitsus saanud Rahvusvahelise Valuutafondi (edaspidi „IMF“) tehnilise tasandi heakskiidu 24 kuu pikkusele ennetuslikule ja likviidsust pakkuvale krediidiliinile summas kuni 530 miljonit eurot, mille IMFi direktorite nõukogu kiitis ametlikult heaks 22. novembril 2022. Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangul on riigi välisrahastamisvajadus 2023. aastal umbes 1,5 miljardit eurot, mis kajastab maksebilansi jooksevkonto suurt puudujääki ja valitsemissektori võla suuri tagasimakseid (sealhulgas eurovõlakiri, mille lunastustähtpäev on 2023. aasta juulis). Kuna 2023. aastal eelduste kohaselt poole riigi välisrahastamisvajadusest katma pidanud välise turupõhise rahastamise kättesaadavuse ja kulude suhtes valitseb märkimisväärne ebakindlus, esitab komisjon nüüd Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku anda Põhja-Makedooniale makromajandusliku finantsabi laenu summas kuni 100 miljonit eurot. Kavandatav õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 212.

Ettepaneku kohane makromajanduslik finantsabi aitaks Põhja-Makedoonial katta 2023. aastal osa riigi täiendavast välisrahastamisvajadusest, mis on IMFi lähtestsenaariumi kohaselt hinnanguliselt 800 miljonit eurot. Meetmega vähendataks majanduse maksebilansi ja eelarve lühiajalist haavatavust ning see oleks märk ELi toetusest riigile selle problemaatilise olukorraga tegelemisel. Selle väljatöötamisel ja rakendamisel võetaks arvesse poliitilisi suuniseid, milles lepiti kokku ELi, Lääne-Balkani ja Türgi

majandus- ja rahandusteemalise dialoogi ühistes järeldustes (24. mai 2022),[1] samuti programmi, milles Põhja-Makedoonia on kokku leppinud IMFiga[2].

Summa kavatsetakse välja maksta kahes osas. Osamaksete eraldamise tingimuseks on edusammud komisjoni ja ametiasutuste vahel kokku lepitava ja vastastikuse mõistmise memorandumis loetletud poliitikameetmete rakendamisel, samuti rahuldavad tulemused IMFi programmi rakendamisel. Tõenäoliselt keskendutakse vastastikuse mõistmise memorandumis poliitikareformidele sellistes valdkondades nagu eelarvejuhtimine, maksupoliitika, avaliku sektori investeeringute haldus, avaliku ja erasektori partnerlus, ettevõtluskeskkond, riigiabi läbipaistvus, energiatõhusus, kohtusüsteemi reform ja korruptsioonivastane võitlus. Poliitikameetmete eesmärk on tegeleda mõnede Põhja-Makedoonia majanduse ja riigi majandusjuhtimisüsteemi kõige suuremate nõrkustega.

Nagu on täpsemalt selgitatud käesoleva ettepaneku juurde kuuluvas komisjoni talituste töödokumendis, leiab komisjon, tuginedes muu hulgas oma hinnangule poliitilise olukorra kohta, et kavandatud makromajandusliku finantsabi andmise poliitilised ja majanduslikud eeltingimused on täidetud.

- **Üldine taust**

Pandeemia põhjustatud majanduslangusest osaliselt taastunud Põhja-Makedooniat on tabanud rängalt Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärjed. 2020. aastal langes SKP 4,7 %, kuid kasvas 2021. aastal sisenõudluse varal taas 3,9 %. Välismaalt pärinevad rahasaadetised saavutasid taas kriisieelse taseme, kasvatades leibkondade kasutada olevat sissetulekut. Järk-järgult kaotati COVID-19ga seotud piiramismeetmed. Kasv aeglustus 2021. aasta lõpupoole sedamööda, kuidas välisnõudlus vähenes, häired üleilmsetes tarneahelates sagenesid ning toiduainete ja energia hinnad hakkasid kogu maailmas kiiresti tõusma (hinnatõus hoogustus veelgi 2022. aastal Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärjel). Põhja-Makedoonia otsesed riskid seoses Venemaa või Ukrainaga on piiratud, kuid riigi majandus ei ole kaitstud kaupade hinnatõusu tagajärgede eest. Valitsuse püüded leevendada mõju leibkondadele ja väikeettevõtetele on tinginud eelarvekulutuste suurenemise määral, mis ületab oluliselt algset eelarvet. 2022. aasta sügisel tõstsid järsult kasvanud toidu- ja energiahinnad inflatsiooni ligi 20 %ni. 2022. aasta esimeses pooles kasvas SKP 2,6 %, osaliselt tänu investeeringute suurenemisele, kuid see oli suuresti tingitud ettevõtete varude suurenemisest. 2022. aasta kolmandas kvartalis aeglustus aastane kasv 2 %ni.

2021. aasta lõpus hakkas välispositsioon halvenema, kuna impordihinnad tõusid järsult. Jooksevkonto puudujääk oli 2021. aastal 3,5 % SKPst (sama nagu 2020. aastal). See ületas 2017.–2019. aasta keskmist, mis oli 1,5 %. Samas on kaubavahetusbilanss alates 2021. aasta viimasest kvartalist pidevalt halvenenud, suuresti tulenevalt tõusvatest energiahindades ja kajastades suurt sõltuvust sisseostetavast energiast. Riik katab impordiga 30 % siseriiklikust energiavajadusest ning ostab sisse kogu tarviliku gaasi ja nafta. Seoses energiabilansi järsu halvenemisega tõusis jooksevkonto nelja kvartali libisev keskmine puudujääk 2022. aastas 7,3 %ni SKPst (võrdluseks: 2021. aasta kolmandas kvartalis oli see 1 %). See juhtus hoolimata eraisikute rahasaadetiste (rahaülekannete) voo märkimisväärsest suurenemisest ja teenustekaubanduse ülejäägist, millele aitas kaasa turismi taastumine. Välisvõla suhe SKPsse tõusis ajavahemikul 2016–2019 igal aastal, ent tegi 2020. aastal 7,3 protsendipunkti suuruse

[1] https://www.consilium.europa.eu/media/56385/st09459-en22.pdf

[2] https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2022/11/29/Republic-of-North-Macedonia-Request-for-an-Arrangement-under-the-Precautionary-and-525935

hüppe, jõudes 80,3 %ni SKPst, ja kasvas 2021. aastal veelgi 81,4 %ni, peamiselt kuna kriisist tingitud vajaduste jaoks oli endiselt tarvis välisrahastust.

Välisvaluutareservid kahanesid 2022. aasta esimeses pooles oluliselt, peamiselt suurema energiaimpordi ja välisvõla tagasimaksete tõttu. Välisvaluutareservid kahanesid 2022. aasta esimeses pooles enam kui 14 %, kuna üha rohkem siseriiklikke denaarides nomineeritud hoiuseid konverteeriti eurodesse, energiaimport kasvas hüppeliselt, toimusid välisvõla tagasimaksed ja hoitavate väärtpaberite hinnanguline väärtus langes. 2022. aasta alguses, kui energiat väga palju sisse osteti, sekkus keskpank valuutaturul, et toetada euroga *de facto* seotud vahetuskurssi. Valuutaturud stabiliseerusid mõnevõrra suvel tulenevalt sellele aastaajale omasest suurest välisvaluuta sissevoolust, mis ületas keskpanga ootused ja mida toetas septembrikuine riigivõlakirjade suunatud pakkumine Saksamaal summas 250 miljonit eurot. Välisvaluutareservid suurenesid juuli ja detsembri vahel igas kuus, jõudes 100 %ni IMFi piisava reservi näitajast, ja vastavad nüüd 3,9 kuu impordile. Kuid reservid hakkavad eelduste kohaselt taas kahanema sedamööda, kuidas kütteperiood edeneb ja energiaimport veelgi suureneb.

Keskpank on karmistanud rahapoliitikat, et kompenseerida inflatsiooni oodatavat kiirenemist ja kaitsta *de facto* seotud vahetuskurssi. Koguinflatsiooni määr tõusis 2022. aasta oktoobris 19,8 %ni, kajastades üleilmse energia ja toiduainete hinnašoki ülekanduvat mõju, kuid langes novembris-detsembris mõnevõrra. 2022. aasta aprillist on baasintressimäära kaheksa korda järjest tõstetud, kokku 350 baaspunkti võrra ehk 4,75 %ni, mis on suurendanud erinevust Euroopa Keskpanga (edaspidi „EKP“) intressimääraga. Samuti kohandas keskpank juunis ja septembris reservinõuete määrasid, et pidurdada üleminekut eurohoiustele, millel oli oluline osa reservide vähenemises 2022. aasta alguses. Nimetatud meetmed on vähendanud inflatsioooniootusi ja survet vahetuskursile.

Ametiasutused on välissõkkidele reageerinud märkimisväärse eelarvetoetusega. Lisaks ka praegu tehtavatele kulutustele energeetikasektori toetuseks ja leibkondade elektrihindade subsideerimise jätkamiseks võtsid Põhja-Makedoonia ametiasutused 2022. aasta märtsis vastu 400 miljoni euro suuruse eelarvega meetmepaketi ja oktoobris veel ühe, mille eelarve oli 350 miljonit eurot, et kaitsta leibkondi tõusvate toidu-ja energiahindade eest ning aidata ettevõtetel säilitada likviidsus. Suuresti tulenevalt kapitalimahutuste eelarve alakasutamisest jäi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. aasta koguarvestuses (4,3 % valitsuse prognoositud SKPst) alla läbivaadatud eesmärki (5,3 %) ja vastas valitsuse esialgsele eesmärgile. Valitsus kavatseb toetada kahjumit kandvat kodumaist elektritootjat ja lõppkasutajaid ka 2023. aastal, kuid teha seda sihipärasemalt. Valitsemissektori ja avaliku sektori võlatase (mis hõlmab riigi osalusega ettevõtete võlga) püsis mõõdukas, kuid tõusis 2020. ja 2021. aastal märgatavalt, tulenevalt valitsemissektori suurest eelarvepuudujäägist ja 2020. aastal SKP vähenemisest.

2022. aasta detsembris parlamendis vastu võetud 2023. aasta eelarvega suurendatakse eelarvepuudujäägi eesmärki (võrreldes algsete plaanidega, mis visandati 2022. aasta maikuises keskpika perspektiivi eelarvestrateegias) 4,2 %-lt 4,6 %ni SKPst. Samal ajal alandas valitsus SKP 2023. aasta kasvuprognoosi 2,9 %ni. Tulenevalt teatavate eelarvestiimulite lõpetamisest ja riigi omanduse olevale elektriettevõtjale makstavate subsiidiumide vähendamisest on 2023. aasta eelarvel väike mõju konsolideerimisele. See põhineb mitmel eelarve konsolideerimise meetmel, ennekõike tulu suurendavatel maksusüsteemi reformidel, mille valitsus 2022. aasta detsembris vastu võttis. Kooskõlas 2022. aasta maikuiste ühiste järeldustega on kriisiga seotud eelarvetoetus prognooside kohaselt edaspidi paremini suunatud haavatavatele rühmadele.

Komisjoni sügisprognoosis nähakse pärast 2022. aastat ette kasvu aeglustumist ja eelarvepuudujäägi mõningast vähenemist, samas kui riskid on selgelt languse poole. SKP kasv 2022. ja 2023. aastal aeglustub ja jõuab vastavalt 2,3 %ni ja 2,5 %ni, kuna suur inflatsioon pidurdab sisenõudlust. Valitsemissektori eelarvepuudujääk püsib 2023. aastal suurena tulenevalt jätkuvast vajadusest toetada majandust energiakriisi ajal. Seega võib valitsus olla sunnitud oma eelarve konsolideerimise kava veel aasta võrra edasi lükkama. Teisalt on valitsus kindlalt nõuks võtnud rakendada oma reformikava avaliku sektori finantsjuhtimise vallas. Parlamendis 2022. aasta juulis vastu võetud uue eelarvet käsitleva alusseadusega kehtestatakse piirmäär eelarvepuudujäägile (3 % SKPst kriisivälisel ajal) ja valitsemissektori koguvõlale (60 % SKPst) ning sellele hakkab pärast seaduse kohaldamise alustamist tuginema keskpika perioodi eelarvepoliitika. Kasvuperspektiivi võib varjutada see, kui geopoliitilised probleemid toovad kaasa uued energia ja toiduainete hinnašokid potentsiaalses koostoimes üleilmsete finantstingimuste edasise karmistumise ja tärkava turumajandusega riikide endisest keerulisema juurdepääsuga kapitalile. Teisalt võib ELiga ühinemise protsess aidata kaasa reformidele ning eelarve ja välispositsiooni kestlikkusele, sealhulgas suurendades veelgi välismaiste otseinvesteeringute sissevoolu.

2023. aasta välisrahastamisvajadus on suur ja turutingimused endiselt volatiilsed. IMFi hinnangul on riigi välisrahastamisvajadus 2023. aastal 1,5 miljardit eurot. Selle hulgas on suur võla refinantseerimisvajadus, mis tuleneb ennekõike valitsuse vajadusest teha 450 miljoni euro suurune tagasimakse oma 2016. aasta eurovõlakirja eest. IMF eeldab, et valitsus laenab välisturgudelt kokku 800 miljonit eurot. Praeguse geopoliitilise ebakindluse ja keeruka rahastamiskeskkonna tõttu võib see osutuda problemaatiliseks. Põhja-Makedoonial on seni olnud valitsuse tasandil stabiilne juurdepääs rahvusvahelistele kapitaliturgudele soodsatel tingimustel. Teisalt on finantstingimuste üleilmse karmistumise kontekstis riigivõlakirjade tootluse vahe viimaste kuude jooksul oluliselt kasvanud ja eurovõlakirjade emiteerimise plaanid kõikjal Lääne-Balkani piirkonnas ootele pandud. Kõige sellega arvestades aitaks kavandatud makromajanduslik finantsabi Põhja-Makedoonial katta oma täiendavat välisrahastamisvajadust.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

25. mail 2020 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu otsuse (EL) 2020/701, mis käsitleb makromajandusliku finantsabi andmist laienemis- ja naabruspoliitika riikidele COVID-19 pandeemia kontekstis. Sellega anti Põhja-Makedooniale 160 miljonit eurot laenu, mis maksti täies ulatuses välja ajavahemikul 2020–2021.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

EL ja Põhja-Makedoonia sõlmisid 2001. aastal stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu, mis jõustus 2004. aastal. 2005. aastal andis nõukogu riigile kandidaatriigi staatuse. 2009. aasta oktoobrist on komisjon pidevalt soovitanud alustada Põhja-Makedooniaga ühinemisläbirääkimisi. 2020. aasta märtsis kiitis Euroopa Ülemkogu heaks nõukogu otsuse alustada ühinemisläbirääkimisi Põhja-Makedooniaga[3]. Pärast läbirääkimisraamistiku heakskiitmist nõukogu poolt toimus 19. juulil 2022 esimene ühinemisläbirääkimiste teemaline valitsustevaheline konverents Põhja-Makedooniaga. Komisjon algatas kohe ELi õigustiku sõelumisprotsessi, mis on läbirääkimisprotsessi esimene etapp.

[3] https://www.consilium.europa.eu/media/43076/26-vc-euco-statement-en.pdf

ELi on Põhja-Makedoonia kõige olulisem kaubanduspartner. 2021. aastal oli ELi arvel 77,3 % Põhja-Makedoonia kogu ekspordist ja 46,2 % kogu impordist. Lisaks sellele on ELi riigid kõige suuremad Põhja-Makedooniasse investeerijad: nende arvel oli 2021. aastal 56 % välismaiste otseinvesteeringute sissevoolust ja 2020. aastal 62 % kõigist välismaistest otseinvesteeringustest.

Teatud tingimuste täitmisel on ELi kandidaatriikidel õigus saada makromajanduslikku finantsabi. ELi makromajanduslik finantsabi täiendaks ja tõhustaks muud riigile antavat finantsabi (nagu see, mida pakutakse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi tehingutega), sealhulgas eelarvetoetust. See hõlmab 80 miljonit eurot ELi eelarvetoetust ELi ühe miljardi suuruse eelarvega energiatoetuspaketist Lääne-Balkanile.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikkel 212.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ettepanek on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, sest liikmesriigid üksi ei suuda piisavalt tagada Põhja-Makedoonia välispositsiooni stabiliseerimise eesmärgi täitmist, mis on paremini saavutatav ELi tasandil. Selle peamine põhjus on riikide eelarvevõimaluste piiratus ning vajadus antavat abi rahastajate vahel korralikult koordineerida, et saavutada maksimaalne mastaabiefekt ja tulemuslikkus.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, kuna see piirdub lühiajalise makromajandusliku stabiilsuse eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajalikuga ega lähe selleks vajalikust kaugemale.

Komisjon on teinud IMFi poolt praeguse ennetusliku ja likviidsust pakkuva krediidiliiniga seoses antud hinnangute põhjal kindlaks, et kavandatud uus makromajanduslik finantsabi vastab umbes 12,5 %-le valitsuse 2023. aasta välisrahastamisvajadusele. Kuna IMFi programm on oma iseloomult ennetav (selle raames makstakse toetust 2023. aastal ja ainult vajaduse korral 2024. aastal), on see kooskõlas muude makromajandusliku finantsabi tehingute puhul rakendatavate koormuse jagamise tavadega.

- **Vahendi valik**

Projektide rahastamine või tehniline abi ei oleks makromajanduslike eesmärkide saavutamiseks sobiv ega piisav. Muude ELi vahenditega võrreldes on makromajandusliku finantsabi peamine eelis see, et sellega saab leevendada vajadust välisrahastamise järele ning aidata luua stabiilne makromajanduslik raamistik, sealhulgas suurendades maksebilansi ja eelarve jätkusuutlikkust, ning sobiv raamistik struktuurireformide jaoks. Kuna makromajanduslik finantsabi aitab ehitada üles asjakohast üldist poliitikaraamistikku, võib see suurendada ka ELi muude, kitsamini piiritletud eesmärgiga rahastamisvahenditest Põhja-Makedoonias rahastatavate meetmete tulemuslikkust.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Konsulteerimine sidusrühmadega

Makromajanduslik finantsabi on Põhja-Makedoonia majanduse stabiliseerimiseks antava rahvusvahelise toetuse lahutamatu osa. Käesoleva ettepaneku koostamisel konsulteerisid komisjoni talitused IMFi ja Maailmapangaga. Samuti on komisjon olnud pidevalt ühenduses Põhja-Makedoonia ametiasutustega.

• Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Kooskõlas finantsmääruse nõuetega koostasid komisjoni talitused 2020. aasta juunis ja COVID-19 makromajandusliku finantsabi paketi kontekstis Põhja-Makedoonia rahastamis- ja haldusprotsesside tegevusanalüüsi, et teha kindlaks, kas kehtestatud programmi raames antava abi, sealhulgas makromajandusliku finantsabi haldamise kord pakub piisavaid tagatisi. Hindamisel tugineti kindlakskujunenud metoodikale ja kasutati olemasolevaid komisjoni dokumente Põhja-Makedooniale antud eelarvetoetuse programmidest ning tema tehnilist abi riigi rahanduse juhtimise süsteemi parandamisel. Analüüsi tulemusena selgus, et Põhja-Makedoonia vastab abikõlblikkuse kriteeriumile, mille kohaselt on EL-ilt eelarvetoetuse saamiseks vajalik piisavalt usaldusväärne ja asjakohane programm riigi rahanduse juhtimise süsteemi parandamiseks. Riigi rahanduse juhtimise süsteemi vastavust eelarvetoetuse saamise põhinõuetele kinnitas avaliku sektori kulutuste ja finantsaruandluse viimane (2022. aasta mai) aruanne. 2021. aasta riskijuhtimisraamistiku kohaselt hinnati Põhja-Makedoonia rahanduse juhtimise riski mõõdukaks.

• Mõjuhinnang

ELi makromajanduslik finantsabi on erandlik erakorraline meede, mille eesmärk on aidata ELi mittekuuluvatel riikidel ületada suuri maksebilansiraskusi. Käesolev makromajandusliku finantsabi ettepanek on vabastatud komisjoni parema õigusloome suuniste[4] kohase mõjuhindamise nõudest, sest poliitiliselt on hädavajalik kiiret reageerimist nõudvas olukorras kiirelt tegutseda.

Üldisemalt tuginevad komisjoni ettepanekud makromajandusliku finantsabi kohta kogemustele, mis on saadud ELi kandidaatriikide varem võetud meetmete järelhindamisel. Uus makromajanduslik finantsabi ning sellega seotud majanduslik kohandamis- ja reformiprogramm aitavad katta Põhja-Makedoonia lühiajalisi rahastamisvajadusi ning toetavad poliitikameetmeid, mille eesmärk on kindlustada keskpika perioodi maksebilanssi, suurendada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ja hoogustada kestlikku majanduskasvu, täiendades nii 2022. aasta novembris IMFi direktorite nõukogu poolt heaks kiidetud ennetusliku ja likviidsust pakkuva krediidiliini programmi. Poliitikameetmed peaksid tegelema mõnede riigi majanduse ja majandusjuhtimisüsteemi kõige suuremate nõrkustega. Tingimused võivad põhimõtteliselt hõlmata reforme sellistes valdkondades nagu eelarvejuhtimise tugevdamine, maksupoliitika, avaliku sektori investeeringute haldus, avaliku ja erasektori partnerlus, ettevõtluskeskkond, riigiabi läbipaistvus, energiatõhusus, kohtusüsteemi reform ja korruptsioonivastane võitlus.

• Põhiõigused

ELi kandidaatriikidel on õigus saada makromajanduslikku finantsabi. Liidu makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimus on see, et abikõlblik riik järgib tulemuslikke demokraatlikke mehhanisme (sh parlamentaarne mitmeparteisüsteem) ja õigusriigi põhimõtet ning tagab inimõiguste austamise.

[4] SWD(2015) 111 final.

Nagu märgiti komisjoni 2022. aasta teatises ELi laienemispoliitika kohta,[5] oli ELi ühinemisläbirääkimiste protsessi alustamine Põhja-Makedooniaga 2022. aastal suur läbimurre ning tähistas uue etapi algust ELi ja Põhja-Makedoonia suhetes. Samuti märgiti teatises, et Põhja-Makedoonia põhiõiguste kaitse õigusraamistik on üldjoontes kooskõlas Euroopa normidega, kuid selle rakendamist tuleb parandada.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatav kuni 100 miljoni euro suurune makromajanduslik finantsabi Põhja-Makedooniale makstakse plaanide kohaselt välja kahes võrdses osas, mis eraldatakse aastatel 2023 ja 2024. Vajalikud eraldised 100 miljoni eurot suuruse laenu jaoks (välistegevuse tagatise 9 % suuruse määra kohaselt) tehakse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames kogusummas 9 miljonit eurot (eelarverida 15 02 02 03 „Ühinemiseelse abi instrument (IPA III) – Ühise eraldisfondi eraldised (Välistegevuse tagatis – makromajanduslik finantsabi“).

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Euroopa Liit annab Põhja-Makedoonia käsutusse makromajandusliku finantsabi kogusummas 100 miljonit eurot, mis antakse keskmise kuni pika tähtajaga laenudena ja aitab katta Põhja-Makedoonia täiendava rahastamisvajaduse ajavahemikul 2023–2024. Abi kavatsetakse välja maksta kahes osas võrdsete ajavahemike järel makromajandusliku finantsabi kestel, tingimusel et kummagi osamaksega seotud poliitikameetmed on täielikult rakendatud.

Makromajanduslikku finantsabi haldab komisjon. Kohaldatakse finantsmäärusega kooskõlas olevaid erisätteid pettuste ja õigusnormide muude rikkumiste ärahoidmiseks.

Komisjon ja Põhja-Makedoonia ametiasutused lepivad kokku vastastikuse mõistmise memorandumis, milles sätestatakse kavandatava makromajandusliku finantsabi andmisega seotud struktuurireformimeetmed, kaasa arvatud nende võtmise aeg ja järjekord. Nagu makromajandusliku finantsabi puhul tavaliselt, oleneb väljamaksete tegemine lisaks sellele mitmest punktist, muu hulgas sellest, kas IMFi programmi raames tehtud läbivaatamiste tulemused on rahuldavad. Komisjon teeb tihedat koostööd Põhja-Makedoonia ametiasutustega, et jälgida eespool nimetatud poliitikameetmete ja eeltingimuste täitmist.

[5] COM(2022) 528 final.

2023/0034 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS

makromajandusliku finantsabi andmise kohta Põhja-Makedooniale

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 212,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu (edaspidi „liit“) ja Põhja-Makedoonia Vabariigi (edaspidi „Põhja-Makedoonia“) vahelised suhted arenevad ELi stabiliseerimislepingu ja 2022. aasta juulis alustatud ELi ühinemisläbirääkimiste raames edasi.

(2) Põhja-Makedoonia majandust mõjutas väga negatiivselt COVID-19 pandeemiast põhjustatud majanduslangus 2020. aastal, samuti hiljutine energiakriis. Selle kõige tõttu tekkis riigil suur rahastamispuudujääk, halvenes tema välispositsioon ja suurenesid eelarvevajadused.

(3) Põhja-Makedoonia valitsus on näidanud üles kindalt tahet reforme jätkata, keskendudes peamistele poliitikavaldkondadele, mis on loetletud 2022. aasta maikuistes ühistes ministrite järeldustes ja hõlmavad selliseid põhivaldkondi nagu kohtusüsteem, võitlus korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega, hea valitsemistava ja õigusriik.

(4) Põhja-Makedoonia on edukalt lõpule viinud COVID-19ga seotud makromajandusliku finantsabi programmi,[6] kuna kõik vastastikuse mõistmise memorandumis liiduga kokku lepitud reformimeetmed on ellu viidud.

(5) 2022. aasta aprillis jõudsid valitsus ja IMF tehnilise tasandi kokkuleppele 24 kuu pikkuse ennetusliku ja likviidsust pakkuva krediidiliini suhtes summas kuni 530 miljonit eurot, mille IMFi direktorite nõukogu kiitis ametlikult heaks 22. novembril 2022. IMFi programmi eesmärk on leevendada välispositsiooni halvenevat olukorda, toetada eelarve konsolideerimist ning kiirendada struktuurireforme mitmes valdkonnas, sealhulgas maksupoliitika ja avaliku sektori investeeringud.

(6) Majanduse olukorra ja tulevikuväljavaadete halvenemise tõttu taotles Põhja-Makedoonia liidult esimest korda makromajanduslikku finantsabi 2022. aasta aprillis. Komisjon pani taotluse ootele, kuna majandus näitas end sel ajal endiselt küllaltki vastupanuvõimelisena ja 2022. aasta välisrahastamisvajaduste katmiseks oli muid

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 2020. aasta otsus (EL) 2020/701, mis käsitleb makromajandusliku finantsabi andmist laienemis- ja naabruspoliitika partneritele COVID-19 pandeemia kontekstis (ELT L 165, 27.5.2020, lk 31).

võimalusi. Põhja-Makedoonia valitsus esitas oma makromajandusliku finantsabi taotluse uuesti 2022. aasta oktoobris.

(7) Kuna Põhja-Makedoonia on ELi kandidaatriik, kes alustas ühinemisläbirääkimiste protsessi 2022. aasta juulis, on tal õigus saada liidult makromajanduslikku finantsabi.

(8) Liidu makromajanduslik finantsabi peaks olema erandlik rahastamisvahend, millega antakse sidumata ja mittesihtotstarbelist maksebilansi toetust, mille eesmärk on toetada abisaaja jätkusuutliku välisrahastamise taastamist ja millega peaks kaasnema sellise poliitilise programmi rakendamine, mis hõlmaks maksebilansi olukorra lühiajaliseks parandamiseks võetavaid tugevaid kohandamis- ja struktuurireformimeetmeid.

(9) Kuna riigi maksebilansis on endiselt märkimisväärne täiendava välisrahastamise vajadus ka pärast IMFi vahendite eraldamist, peetakse Põhja-Makedooniale antavat makromajanduslikku finantsabi koostoimes IMFi programmiga praeguses erandlikus olukorras asjakohaseks vastuseks riigi taotlusele toetada teda oma majanduse stabiliseerimisel. Liidu makromajanduslik finantsabi toetaks Põhja-Makedoonia majanduse stabiliseerimist ja struktuurireformide kava, täiendades IMFi rahastamisvahendeid.

(10) Liidu makromajandusliku finantsabi eesmärk peaks olema toetada jätkusuutliku välisrahastamise taastamist Põhja-Makedoonias, toetades seeläbi riigi majanduslikku ja sotsiaalset arengut.

(11) Liidu makromajanduslik finantsabi käib eelduste kohaselt käsikäes eelarvetoetuse väljamaksetega ühinemiseelse abi rahastamisvahendist.

(12) Liidu makromajandusliku finantsabi suuruse kindlaksmääramisel võetakse aluseks kvantitatiivne hinnang Põhja-Makedoonia täiendava välisrahastamisvajaduse kohta ning võetakse arvesse riigi suutlikkust rahastada end omavahenditest, eelkõige tema käsutuses olevatest rahvusvahelistest reservidest. Liidu makromajanduslik finantsabi peaks täiendama IMFi ja Maailmapanga programme ja vahendeid. Abi suuruse kindlaksmääramisel võetakse samuti arvesse ka mitmepoolsete rahastajate eeldatavat rahalist panust ja vajadust tagada koormuse õiglane jagunemine liidu ja muude rahastajate vahel, samuti Põhja-Makedoonias juba kasutatavaid liidu muid välisrahastamisvahendeid ning liidu osalemisega saavutatavat lisaväärtust.

(13) Komisjon peaks tagama, et liidu makromajanduslik finantsabi on õiguslikult ja sisuliselt kooskõlas välistegevuse eri valdkondade peamiste põhimõtete, eesmärkide ja meetmetega ning liidu muude asjaomaste tegevuspõhimõtetega.

(14) Liidu makromajanduslik finantsabi peaks toetama liidu välispoliitikat Põhja-Makedoonia suhtes. Komisjon ja kõrge esindaja peaksid tegema makromajandusliku finantsabi andmise käigus tihedat koostööd, et kooskõlastada liidu välispoliitikat ja tagada selle järjepidevus.

(15) Liidu makromajanduslik finantsabi peaks toetama Põhja-Makedoonia pühendumist liiduga ühistele väärtustele, mille hulgas on demokraatia, õigusriigi põhimõte, hea valitsemistava, inimõiguste austamine, kestlik areng ja vaesuse vähendamine, samuti avatud, õigusnorme järgiva ja õiglase kaubanduse põhimõtete austamisele.

(16) Liidu makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimus on see, et Põhja-Makedoonia järgib tulemuslikke demokraatlikke mehhanisme (sh parlamentaarne mitmeparteisüsteem) ja õigusriigi põhimõtet ning tagab inimõiguste austamise. Lisaks sellele peaksid liidu makromajandusliku finantsabi konkreetsed eesmärgid

suurendama riigi rahanduse juhtimise süsteemide tõhusust ja läbipaistvust ning nendega seotud aruandekohustust, edendama finantssektori valitsemistava ja järelevalvet ning soodustama struktuurireforme, mis on suunatud kestliku ja kaasava majanduskasvu saavutamisele, inimväärsete töökohtade loomisele ja eelarve konsolideerimisele. Komisjon peaks korrapäraselt jälgima nii eeltingimuste täitmist kui ka kõnealuste eesmärkide saavutamist.

(17) Selleks et tagada liidu makromajandusliku finantsabiga seotud liidu finantshuvide tõhus kaitse, peaks Põhja-Makedoonia võtma asjakohaseid meetmeid kõnealuse abiga seotud pettuse, korruptsiooni ja muude rikkumiste ärahoidmiseks ja tõkestamiseks. Lisaks tuleks sätestada, et komisjon teeb kontrolle ja kontrollikoda auditeid.

(18) Liidu makromajandusliku finantsabi andmisega ei piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu kui eelarvepädevate institutsioonide volitusi.

(19) Laenudena antava makromajandusliku finantsabi jaoks vajalike eraldiste suurus peaks olema kooskõlas mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud eelarveassigneeringutega.

(20) Liidu makromajandusliku finantsabi andmist peaks korraldama komisjon. Selleks et Euroopa Parlament ja nõukogu saaksid jälgida käesoleva otsuse rakendamist, peaks komisjon neid korrapäraselt teavitama abiga seotud asjade käigust ning edastama neile asjakohased dokumendid.

(21) Selleks et tagada käesoleva otsuse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Nende volituste kasutamisel tuleks järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 182/2011[7].

(22) Liidu makromajandusliku finantsabi suhtes tuleks kohaldada majanduspoliitilisi tingimusi, mis sätestatakse vastastikuse mõistmise memorandumis. Selleks et tagada ühetaolised rakendamistingimused ja tõhusus, tuleks komisjonile anda volitused pidada Põhja-Makedoonia ametiasutustega liikmesriikide esindajate komitee järelevalve all kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011 kõnealuste tingimuste üle läbirääkimisi. Selle määruse kohaselt tuleks reeglina kohaldada nõuandemenetlust, kui määruses ei ole sätestatud teisiti. Võttes arvesse asjaolu, et üle 90 miljoni euro suurusel abil võib olla oluline mõju, on seda künnisväärtust ületavate tehingute puhul asjakohane kasutada kontrollimenetlust. Võttes arvesse Põhja-Makedooniale antava liidu makromajandusliku finantsabi suurust, tuleks vastastikuse mõistmise memorandumi vastuvõtmise ning abi vähendamise, peatamise või lõpetamise suhtes kohaldada kontrollimenetlust.

(23) Võttes arvesse finantsabi piiratud summat (100 miljonit eurot), selle ühekordset laadi ja väljamaksete soovitud ajakava, tagaks kompensatsioonilaenude kasutamine laenuoperatsioonide suurema paindlikkuse ja tõhususe võrreldes mitmekesise rahastamise strateegiaga. Seega peaks komisjon rahastama laenu osamakseid erandkorras kapitaliturgudel kompensatsioonilaenude vormis ja mitte kasutades finantsmääruse artikliga 220a ette nähtud mitmekesise rahastamise strateegiat. Seega on asjakohane rahastada finantsabi üksikute finantstehingutega,

---

[7] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Liit annab Põhja-Makedooniale kuni 100 miljonit eurot makromajanduslikku finantsabi (edaspidi „liidu makromajanduslik finantsabi“), et toetada riigi majanduse stabiliseerimist ja põhjalikku reformikava. Kogu summa tehakse kättesaadavaks laenude vormis. Liidu makromajanduslikku finantsabi antakse tingimusel, et Euroopa Parlament ja nõukogu kiidavad heaks liidu asjaomase aasta eelarve. Abi aitab katta Põhja-Makedoonia maksebilansivajadusi, mis on kindlaks määratud IMFi programmis.

2. Laenu rahastamiseks volitatakse komisjoni laenama liidu nimel vajalikud rahalised vahendid kapitaliturgudelt või finantseerimisasutustelt ja laenama vastavad summad edasi Põhja-Makedooniale laenamise suhtes kohaldatavatel tingimustel. Laenude maksimaalne keskmine tähtaeg on 15 aastat.

3. Liidu makromajandusliku finantsabi andmist korraldab komisjon kooskõlas IMFi ja Põhja-Makedoonia vahel sõlmitud kokkulepete või ühiste arusaamadega ning ELi ja Põhja-Makedoonia stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingus sätestatud peamiste põhimõtete ja eesmärkidega.

   Komisjon teatab Euroopa Parlamendile ja nõukogule liidu makromajandusliku finantsabiga – sealhulgas abi väljamaksetega – seotud suundumustest ning esitab nendele institutsioonidele õigeaegselt asjakohased dokumendid.

4. Liidu makromajanduslikku finantsabi on võimalik saada kahe ja poole aasta jooksul alates artikli 3 lõikes 1 osutatud vastastikuse mõistmise memorandumi jõustumisele järgnevast päevast.

5. Kui Põhja-Makedoonia rahastamisvajadus liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksete perioodil algsete prognoosidega võrreldes olulisel määral väheneb, vähendab komisjon antava abi summat või peatab või lõpetab abi andmise, toimides artikli 7 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

Artikkel 2

1. Liidu makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimus on see, et Põhja-Makedoonia järgib tulemuslikke demokraatlikke mehhanisme (sh parlamentaarne mitmeparteisüsteem) ja õigusriigi põhimõtet ning tagab inimõiguste austamise.

2. Komisjon jälgib kõnealuse eeltingimuse täitmist kogu liidu makromajandusliku finantsabi andmise perioodi jooksul.

3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse kooskõlas nõukogu otsusega 2010/427/EL[8].

Artikkel 3

1. Komisjon lepib vastavalt artikli 7 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele Põhja-Makedoonia ametiasutustega kokku liidu makromajandusliku finantsabi andmise eelduseks olevates selgelt määratletud majanduspoliitilistes ja finantstingimustes, milles on olulisel kohal struktuurireformid ja riigi rahanduse usaldusväärsus ning mis sätestatakse vastastikuse mõistmise memorandumis (edaspidi „vastastikuse

[8] Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

mõistmise memorandum“), mis sisaldab kõnealuste tingimuste täitmise ajakava. Vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatud majanduspoliitilised ja finantstingimused peavad olema kooskõlas artikli 1 lõikes 3 osutatud kokkulepete ja ühiste arusaamadega, sealhulgas Põhja-Makedoonias IMFi toetusel rakendatavate makromajandusliku kohandamise ja struktuurireformi programmidega.

2. Lõikes 1 osutatud tingimuste eesmärk on eelkõige suurendada Põhja-Makedoonias riigi rahanduse juhtimise süsteemide tõhusust ja läbipaistvust ning nendega seotud aruandekohustust, sealhulgas liidu makromajandusliku finantsabi kasutamise puhul. Poliitikameetmete kavandamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse ka turgude vastastikusel avamisel tehtavaid edusamme, õigusnorme järgiva ja õiglase kaubanduse arengut ning muid liidu välispoliitika prioriteete. Komisjon jälgib korrapäraselt kõnealuste eesmärkide saavutamise edenemist.

3. Liidu makromajandusliku finantsabi üksikasjalikud finantstingimused sätestatakse komisjoni ja Põhja-Makedoonia vahel sõlmitavas laenulepingus.

4. Komisjon kontrollib korrapäraselt, et artikli 4 lõikes 3 osutatud tingimused oleksid kogu aeg täidetud, sealhulgas seda, kas Põhja-Makedoonia majanduspoliitika vastab liidu makromajandusliku finantsabi eesmärkidele. Selle kontrolli eesmärgil koordineerib komisjon oma tegevust põhjalikult IMFi ja Maailmapangaga ning vajaduse korral ka Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.

Artikkel 4

1. Kui lõikes 3 osutatud tingimused on täidetud, teeb komisjon liidu makromajandusliku finantsabi kättesaadavaks kahe osamaksena.

2. Seoses liidu makromajandusliku finantsabiga tehakse vajaduse korral eraldisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/947.

3. Komisjon teeb osamaksete väljamaksmise otsuse, kui on täidetud järgmised tingimused:

(a) artiklis 2 sätestatud eeltingimus;

(b) tugevaid kohandamis- ja struktuurireformimeetmeid, mida toetab IMFi krediidikokkulepe, hõlmava poliitilise programmi jätkuv ja rahuldav rakendamine;

(c) vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatud majanduspoliitiliste ja finantstingimuste rahuldav rakendamine.

Teine osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolme kuu möödumisel esimese osamakse tegemisest.

Kui lõikes 3 sätestatud tingimused ei ole täidetud, peatab komisjon liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksed ajutiselt või lõpetab need. Sel juhul teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu peatamise või lõpetamise põhjustest.

4. Liidu makromajanduslik finantsabi makstakse välja Põhja-Makedoonia keskpangale. Kooskõlas vastastikuse mõistmise memorandumis kokku lepitavate tingimustega ja eeldusel, et täiendava eelarvelise rahastamise vajadus leiab kinnitust, võib liidu rahalised vahendid üle kanda Põhja-Makedoonia rahandusministeeriumile kui lõplikule abisaajale.

Artikkel 5

1. Liidu makromajandusliku finantsabiga seotud laenuvõtmis- ja laenuandmistehingud tehakse eurodes ühe ja sama väärtuspäeva kursiga, need ei too liidu jaoks kaasa laenutähtaegade muutumist ega tekita liidule valuuta- või intressimäärariske või muid kommertsriske.

2. Kui asjaolud seda võimaldavad ning kui Põhja-Makedoonia seda taotleb, võib komisjon astuda vajalikke samme, tagamaks, et laenulepingu tingimustesse lisatakse ennetähtaegse tagasimaksmise klausel ning et vastav klausel lisatakse ka laenuvõtmistehingute tingimustesse.

3. Kui asjaolud võimaldavad laenu intressimäära parandada ja kui Põhja-Makedoonia seda taotleb, võib komisjon otsustada esialgsed laenud täielikult või osaliselt refinantseerida või asjaomased finantstingimused restruktureerida. Refinantseerimine või restruktureerimine toimub kooskõlas lõigetega 1 ja 4 ning see ei põhjusta asjaomase laenu tähtaja pikenemist ega refinantseerimise või restruktureerimise kuupäevaks laekumata põhisumma suurenemist.

4. Põhja-Makedoonia kannab kõik liidu kulud seoses käesoleva otsuse kohaste laenuvõtmis- ja laenuandmistehingutega.

5. Komisjon hoiab Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõigetes 2 ja 3 osutatud tehingute käiguga kursis.

Artikkel 6

1. Liidu makromajanduslikku finantsabi rakendatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 1046/2018[9].

2. Liidu makromajandusliku finantsabi rakendamisel kasutatakse otsest eelarve täitmist.

3. Põhja-Makedoonia ametiasutustega sõlmitavas laenulepingus peavad olema sätted, millega:

(a) tagatakse, et Põhja-Makedoonia kontrollib korrapäraselt liidu eelarvest eraldatud vahendite nõuetekohast kasutamist, võtab asjakohaseid meetmeid õigusnormide rikkumiste ja pettuse ärahoidmiseks ning vajaduse korral ka õiguslikke meetmeid, et nõuda tagasi kõik käesoleva otsuse alusel antud rahalised vahendid, mis on omastatud;

(b) tagatakse liidu finantshuvide kaitse, eelkõige nähes ette konkreetsed meetmed liidu makromajanduslikku finantsabi mõjutava pettuse, korruptsiooni ja muude õigusnormide rikkumiste ärahoidmiseks ja nende vastu võitlemiseks kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ, Euratom) nr 2988/95,[10] nõukogu määrusega (EÜ, Euratom) nr 2185/96,[11] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom)

---

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 1046/2018, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

10 Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

11 Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

nr 883/2013[12] ning nende liikmesriikide puhul, kes osalevad tõhustatud koostöös seoses Euroopa Prokuratuuriga, kooskõlas nõukogu määrusega (EL) 2017/1939[13]; sel eesmärgil antakse Euroopa Pettustevastasele Ametile sõnaselgelt õigus korraldada juurdlusi, sealhulgas eelkõige kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, kaasa arvatud digitaalkriminalistika toimingud ja intervjuud; antakse komisjonile või tema esindajatele sõnaselgelt õigus teha kontrolle, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi;

(c) antakse komisjonile ja Euroopa Kontrollikojale sõnaselgelt volitused teha liidu makromajandusliku finantsabi andmise perioodil ja selle järel auditeid, sealhulgas dokumentide auditeid ja kohapealseid auditeid, nagu tegevusanalüüsid;

(d) tagatakse, et liit võib nõuda laenu ennetähtaegset tasumist, kui on kindlaks tehtud, et Põhja-Makedoonia on liidu makromajandusliku finantsabi haldamise kontekstis olnud seotud pettuse või korruptsioonijuhtumiga või mõne muu ebaseadusliku tegevusega, mis kahjustab liidu finantshuve;

(e) tagatakse, et kõik liidu kulud, mis on seotud finantsabiga, kannab Põhja-Makedoonia.

4. Komisjon korraldab enne liidu makromajandusliku finantsabi rakendamist tegevusanalüüsi, et kontrollida riigi finantskorra, haldusmenetluste ning sise- ja väliskontrollimehhanismide usaldusväärsust, kui need on abi andmise seisukohast olulised.

Artikkel 7

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 8

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga aasta 30. juuniks aruande käesoleva otsuse rakendamise kohta eelnenud aastal, sealhulgas hinnangu otsuse rakendamise kohta. Aruandes:

(a) analüüsitakse liidu makromajandusliku finantsabi rakendamise edenemist;

(b) hinnatakse Põhja-Makedoonia majanduslikku olukorda ja väljavaateid, samuti edusamme, mis on tehtud artikli 3 lõikes 1 osutatud poliitikameetmete rakendamisel;

(c) näitlikustatakse seos vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatud majanduspoliitiliste tingimuste, riigi jooksvate majandus- ja eelarvetulemuste ning liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksmist käsitlevate komisjoni otsuste vahel.

2. Hiljemalt kaks aastat pärast artikli 1 lõikes 4 osutatud abiperioodi lõppu esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule järelhindamise aruande, milles

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

[13] Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

hinnatakse liidu antud makromajandusliku finantsabi tulemusi ja tõhusust ning seda, mil määral on liidu makromajanduslik finantsabi aidanud kaasa abi eesmärkide saavutamisele.

Artikkel 9

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel *president*	*Nõukogu nimel* *eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus täiendava makromajandusliku finantsabi andmise kohta Põhja-Makedoonia Vabariigile

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB)[14] struktuurile

Poliitikavaldkond: majandus- ja rahandusküsimused

Meede: rahvusvahelised majandus- ja rahandusküsimused

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

X Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**[15]

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **olemasoleva meetme pikendamist**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **ümbersuunatud meedet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

Inimeste hüvanguks toimiv majandus

Euroopa maailmapositsiooni tugevdamine

1.4.2. Erieesmärgid

a) makromajandusliku finantsstabiilsuse toetamine ja majanduskasvu edendavate reformide soodustamine väljaspool ELi, sh põhipartneritega korrapäraselt peetavate majandusdialoogide ja makromajandusliku finantsabi kaudu, ning

b) laienemisprotsessi ning ELi laienemis- ja naabruspoliitika ja muude prioriteetide rakendamise toetamine partnerriikides, tehes majandusanalüüse, hinnates poliitikameetmeid ja andes nõu.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

(1) Aitab katta Põhja-Makedoonia välisrahastamise vajadusi seoses maksebilansi märkimisväärse halvenemisega praeguse COVID-19 pandeemia ja energiakriisi tõttu.

(2) Aitab rahuldada Põhja-Makedoonia eelarvelise rahastamise vajadusi.

(3) Toetab eelarve konsolideerimist ja välist stabiliseerimist IMFi programmi raames.

(4) Toetab struktuurireforme, mille eesmärk on parandada üldist makromajanduslikku juhtimist, tugevdada majanduse juhtimist ja läbipaistvust ning parandada kestliku majanduskasvu tingimusi.

---

14 ABM: tegevuspõhine juhtimine; ABB: tegevuspõhine eelarvestamine.

15 Vastavalt finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punktile a või b.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Põhja-Makedoonia ametiasutused peavad andma komisjoni talitustele korrapäraselt aru mitme majandusnäitaja kohta ning esitama enne abi osamaksete tegemist põhjaliku aruande selle kohta, kas nende tegevus vastab kokku lepitud poliitikatingimustele.

Komisjoni talitused jätkavad Põhja-Makedoonia rahanduse juhtimise jälgimist ka pärast 2020. aasta juulis esitatud tegevusanalüüsi riigi rahastamis- ja halduskorra kohta. Ka ELi delegatsioonid Põhja-Makedoonias esitavad abi jälgimise seisukohast olulistel teemadel korrapäraselt aruandeid. Komisjoni talitused suhtlevad tihedalt IMFi ja Maailmapangaga, et saada osa nende kogemustest seoses nende käimasoleva tegevusega Põhja-Makedoonias.

Kavandatud seadusandliku otsusega on ette nähtud nõukogule ja Euroopa Parlamendile esitatav iga-aastane aruanne, mis sisaldab hinnangut käesoleva meetme rakendamise kohta. Kahe aasta jooksul pärast rakendusaja lõppu tehakse abi sõltumatu järelhindamine.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Abi väljamaksed sõltuvad poliitiliste eeltingimuste täitmisest ning sellest, kas rakendatakse rahuldavalt Põhja-Makedoonia ja IMFi vahel kokku lepitud majandusprogrammi, mille IMFi direktorite nõukogu kiitis heaks 22. novembril 2022 pärast seda, kui Põhja-Makedoonia ametiasutused rakendasid mitmeid eelnevaid meetmeid. Peale selle lepib komisjon Põhja-Makedoonia ametiasutustega kokku konkreetsetes poliitikatingimustes, mis loetletakse vastastikuse mõistmise memorandumis.

Abi on kavas välja maksta kahes osas. Esimene väljamakse tehakse eeldatavasti 2023. aasta sügisel. Teine väljamakse võidakse teha 2024. aasta alguses, tingimusel et kummagi väljamaksega seotud poliitikameetmed on õigeaegselt rakendatud.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Makromajanduslik finantsabi on poliitikal põhinev vahend, mille eesmärk on leevendada lühikese ja keskpika perioodi välisrahastuse vajadusi. Praeguse energiakriisi kontekstis tagab makromajanduslik finantsabi ametiasutustele majandus- ja eelarvepoliitilise manööverdamisruumi, et reageerida kriisile majanduse seisukohast tulemuslikult. Kavandatud makromajanduslik finantsabi aitab partneril saada üle energiakriisi ja COVID-19 pandeemia tõttu võimendunud majandusraskustest, toetades nii makromajandusliku ja poliitilise stabiilsuse edendamist Põhja-Makedoonias. Makromajanduslik finantsabi täiendab vahendeid, mille on kättesaadavaks teinud rahvusvahelised finantseerimisasutused, kahepoolsed rahastajad ja muud ELi finantseerimisasutused. Seeläbi aitab makromajanduslik finantsabi suurendada rahvusvahelise üldsuse antud rahalise toetuse ja muu ELi rahalise abi, sealhulgas eelarvetoetuse üldist tulemuslikkust.

Lisaks sellele pakub makromajandusliku finantsabi programm pikaajalist rahastamist väga soodsatel tingimustel, mis on tavaliselt paremad kui ülejäänud rahvusvahelistel või kahepoolsetel rahastajatel, ning peaks seega aitama valitsusel täita oma eelarvet ilma eelarveerinevusteta ja aitama kaasa võla jätkusuutlikkusele.

Lisaks makromajandusliku finantsabi finantsmõjule suurendab kavandatud programm valitsuse tahet reformilubadusi täita. Seda aitab muu hulgas saavutada abi väljamaksmise asjakohane tingimuslikkus. Laiemas kontekstis antakse programmiga märku sellest, et EL on valmis toetama majanduslikult raskel ajal oma partnereid kandidaatriikides ja ka mujal idanaabruses.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Partneritele antud makromajandusliku finantsabi kohta tehakse järelhindamist. Seni (lõpule viidud makromajandusliku finantsabi programmide kohta) tehtud hindamiste järelduste kohaselt aitab makromajandusliku finantsabi andmine parandada partneri välispositsiooni jätkusuutlikkust, makromajanduslikku stabiilsust ja struktuurireformide elluviimist, kuigi mõnikord on selle mõju tagasihoidlik ja kaudne. Enamikul juhtudel oli makromajanduslikul finantsabil partnerite maksebilansile positiivne mõju ning see aitas leevendada survet nende eelarvele. Ühtlasi kiirendas see mõnevõrra majanduskasvu.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga

2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus kaetakse makromajandusliku finantsabi laenude andmine välistegevuse tagatisest programmi „Globaalne Euroopa“ (naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument) raames. Makromajandusliku finantsabi jaoks ette nähtud (soovituslik) laenuandmisvõime on piisav, et katta seda ja muid rakendatavaid makromajandusliku finantsabi meetmeid.

Võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

EL on üks peamistest Põhja-Makedooniale rahalise abi pakkujatest, kes toetab riigi majandus-, struktuuri- ja institutsioonilisi reforme ning kodanikuühiskonda. Selles kontekstis täiendab käesolev makromajandusliku finantsabi programm ELi muid välismeetmeid või -vahendeid, ennekõike Põhja-Makedoonia toetamiseks kasutatud meetmeid ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames.

Muude ELi vahenditega võrreldes on makromajandusliku finantsabi peamine lisaväärtus see, et sellega saab aidata luua stabiilse makromajandusliku raamistiku, muu hulgas suurendades maksebilansi ja eelarvepositsiooni kestlikkust, ning sobiva raamistiku struktuurireformide elluviimise jaoks. Makromajandusliku finantsabi raames ei anta korrapärast rahalist toetust ning abi andmine lõpetatakse kohe, kui partneri rahanduse välispositsioon on saadud tagasi kestlikule kursile.

Makromajanduslik finantsabi peaks täiendama rahvusvahelise kogukonna kavandatud meetmeid, eelkõige IMFi ning Maailmapanga toetatavaid kohandamis- ja reformiprogramme.

Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Laenude abil suurendab kõnealune makromajandusliku finantsabi meede ELi eelarve tulemuslikkust finantsvõimenduse kaudu ja pakub parimat kulutõhusat lahendust.

Komisjon on volitatud laenama kapitaliturgudelt nii Euroopa Liidu kui ka Euratomi nimel rahalisi vahendeid, kasutades selleks ELi eelarvetagatist. Eesmärk on saada turult rahalisi vahendeid parima võimaliku intressimääraga tänu ELi/Euratomi kõrgeimale krediidivõimele (reitinguagentuuride Fitch, Moody's ja DBRS hinnangul reiting AAA ning reitinguagentuuri S&P hinnangul reiting AA, kõik stabiilse väljavaatega) ning laenates need seejärel edasi rahastamiskõlblikele laenuvõtjatele seoses laenude andmisega Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi, maksebilansi rahastamisvahendi, makromajandusliku finantsabi ja Euratomi projektide raames. Laenu võtmine ja andmine toimub kompensatsioonitehingu vormis, nii et puudub intressimäära- või valuutarisk ELi eelarvele. Eesmärk saada laenuvõtmis- ja laenuandmistehinguteks rahalisi vahendeid parima võimaliku intressimääraga on saavutatud, sest need intressimäärad on kooskõlas sarnaste asutustega (Euroopa Investeerimispank, Euroopa finantsstabiilsusmehhanism ja Euroopa stabiilsusmehhanism).

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

X Piiratud kestusega

– ☐ hõlmab ajavahemikku 2022–2024

– ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2022–2024 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2022–2025.

☐ Piiramatu kestusega

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid[16]

X Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

– **X** oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Jagatud eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

– *Kui märgitud on mitu eelarve täitmise viisi, esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

[16] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/ET/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Käesoleva otsuse alusel rahastatavaid meetmeid rakendatakse eelarve otsese täitmise korras komisjoni poolt peakorterist ja liidu delegatsioonide toetusel.

Kõnealune abi on laadilt makromajanduslik ja kooskõlas IMFi toetatava programmiga. Komisjoni talitused lähtuvad meetmete jälgimisel IMFi rahastamiskokkuleppe rakendamisel tehtud edusammudest ja partnerite ametiasutustega vastastikuse mõistmise memorandumis kokku lepitavate konkreetsete reformimeetmete rakendamisest, kusjuures jälgimistoimingute sagedus vastab osamaksete arvule (vt ka punkt 1.4.4).

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Käesoleva otsuse alusel rahastatavaid meetmeid rakendatakse eelarve otsese täitmise korras komisjoni poolt peakorterist ja liidu delegatsioonide toetusel.

Makromajandusliku finantsabi väljamaksed sõltuvad läbivaatamiste tulemustest ning on seotud iga meetme juurde kuuluvate tingimuste täitmisega. Tingimuste täitmist jälgib tähelepanelikult komisjon tihedas koostöös liidu delegatsioonidega.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Kindlakstehtud riskid

Riigi suutlikkusest oma võlgu teenindada annavad tunnistust usaldusväärsed andmed varasemate väliste kohustuste õigeaegse tagasimaksmise kohta, hea krediidireiting ning kindel makromajanduslik eelarvepoliitika ja mõõdukas võlatase (samuti võlgade struktuuri parandamine nende tähtaegade pikendamisega), seda hoolimata avaliku sektori kasvavast võlatasemest ja suurenevatest intressimaksetest. Üldiselt on Põhja-Makedoonial seni olnud valitsuse tasandil stabiilne juurdepääs rahvusvahelistele kapitaliturgudele soodsatel tingimustel. Standard and Poor’s on andnud riigi võlale stabiilse väljavaatega reitingu BB-/B (august 2022). Arvestades varasemate edusammudega institutsioonilise suutlikkuse saavutamisel avaliku sektori finantsjuhtimise ja korruptsioonivastase võitluse valdkonnas, on ebatõenäoline, et makromajanduslikku finantsabi, mis vastupidiselt näiteks projektide rahastamisele ei ole mõeldud konkreetseteks kulutusteks, võidakse kasutada petturlikult. Põhja-Makedoonia keskpanga ja rahandusministeeriumi juhtimissüsteemid, haldusmenetlused, kontrolli- ja järelevalvefunktsioonid, IT-süsteemide turvalisus ning sise- ja välisauditiüksuste suutlikkus on väga hästi arenenud. Olemas on mõõdukad välised riskid, mis tulenevad Euroopa ja üleilmse majanduskeskkonna potentsiaalsest nõrgenemisest ja märkimisväärselt kaua kestnud agressioonisõjast Ukraina vastu, mis mõjutab veelgi rahvusvahelisi energiahindu (arvestades Põhja-Makedoonia sõltuvust sisseostetud energiast, sealhulgas täielikku sõltuvust Venemaalt imporditavast gaasist, ja riigi tihedaid kaubandussidemeid ELi turgudega).

Sisekontrollisüsteemid

Makromajandusliku finantsabi suhtes kohaldatakse kinnitamis-, kontrolli- ja auditeerimismenetlusi, mille eest vastutavad komisjon, sealhulgas Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), ja Euroopa Kontrollikoda, nagu on ette nähtud finantsmääruse artikliga 129.

Eelkontroll: komisjon hindab abisaava riigi juhtimis- ja kontrollisüsteemi. Iga abisaava riigi kohta teeb komisjon vajaduse korral konsultantide tehnilise abiga eelneva tegevusanalüüsi, mis käsitleb rahastamiskorda ja kontrollikeskkonda. Samuti analüüsitakse keskpanga ja rahandusministeeriumi raamatupidamisprotseduure, ülesannete lahusust ning sise- ja välisauditit, et saada piisavalt kinnitust usaldusväärse finantsjuhtimise kohta. Nõrkuste ilmnemisel kehtestatakse vastavad tingimused, mis tuleb täita enne abi väljamaksete tegemist. Samuti kehtestatakse vajaduse korral spetsiaalne maksekord (nt eraldatud kontod).

Rakendamise ajal: komisjon kontrollib partneri korrapäraseid deklaratsioone. Makse eeldab: 1. järelevalvet kokkulepitud tingimuste täitmise üle majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi poolt tihedas koostöös ELi delegatsioonide ja väliste sidusrühmadega, nagu IMF, ja 2. tavapärast majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadis kasutatavas rahastamiskorras (mudel 2) sätestatud kontrollimenetlust, kaasa arvatud eespool nimetatud abi väljamaksega seotud tingimuste täitmise kontrolli finantsüksuse poolt. Makromajandusliku finantsabi meetmetega seotud väljamaksete tingimuseks võivad olla täiendavad sõltumatud (dokumentidel põhinevad ja kohapealsed) järelkontrollid peadirektoraadi järelkontrolli rühma ametnike poolt. Selliseid kontrolle võib algatada ka edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja taotlusel. Maksete katkestamisi ja peatamisi, finantskorrektsioone (komisjoni poolt) ja sissenõudmisi võib rakendada vastavalt vajadusele (seni ei ole neid tehtud) ning need on partneritega sõlmitud rahastamislepingutes sõnaselgelt sätestatud.

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Olemasolevad kontrollisüsteemid, nagu eelnevad tegevusanalüüsid või järelhindamised, tagasid makromajandusliku finantsabi maksete puhul tegeliku veamäära 0 %. Teadaolevad pettuse, korruptsiooni või ebaseadusliku tegevuse juhtumid puuduvad. Makromajandusliku finantsabi meetmete puhul kasutatakse selget sekkumisloogikat, mis võimaldab komisjonil hinnata nende meetmete mõju. Kontrollid võimaldavad tagatise kinnitamist ning poliitikaeesmärkide ja prioriteetide saavutamist.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Abi omastamise riskide maandamiseks on võetud ja võetakse veel mitu meedet.

Esiteks sisaldab laenuleping mitut sätet, mis käsitlevad kontrollimist, pettuse tõkestamist, auditeid ja rahaliste vahendite tagasinõudmist pettuse või korruptsiooni korral. Peale selle nähakse ette, et abiga seotakse mitu konkreetset poliitikatingimust, sealhulgas riigi rahanduse juhtimise valdkonnas, et tugevdada tõhusust, läbipaistvust ja aruandekohustust. Lisaks makstakse abi spetsiaalsele kontole partneri keskpangas.

Peale selle on komisjoni talitused vastavalt finantsmäärusele koostanud Põhja-Makedoonia rahastamis- ja halduskorra tegevusanalüüsi, et teha kindlaks, kas

kehtestatud programmi raames antava abi, sealhulgas makromajandusliku finantsabi haldamise kord pakub piisavaid tagatisi. Analüüs tehti 2020. aasta juunis ja see hõlmab selliseid valdkondi nagu eelarve koostamine ja täitmine, avaliku sektori sisefinantskontroll, sise- ja välisaudit, riigihanked, sularaha ja valitsemissektori võla haldamine ning keskpanga sõltumatus. Selles valdkonnas toimuvat arengut jälgib tähelepanelikult ka ELi delegatsioon vastavas partnerriigis. Komisjon kasutab ka eelarve toetamise meetmeid, et aidata vastavate partnerite ametiasutustel parandada riigi rahanduse juhtimise süsteeme; neid pingutusi toetavad tugevalt ka teised rahastajad.

Peale selle kohaldatakse abi suhtes kinnitamis-, kontrolli- ja auditeerimismenetlusi, mille eest vastutavad komisjon, sealhulgas Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), ja Euroopa Kontrollikoda, nagu on ette nähtud finantsmääruse artiklis 129.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata[17]	EFTA riigid[18]	kandidaatriigid[19]	kolmandad riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	15.020203	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse – ei kohaldata

[17] Liigendatud = Liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

[18] EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

[19] Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

– **X Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	6	**Rubriik 6 – Naabrus ja maailm**

DG: majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat			Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**KOKKU**
•Tegevusassigneeringud									
Eelarverida[20] 15.020203	Kulukohustused	(1)						9	**9**
	Maksed	(2)						9	**9**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[21]									
Eelarverida 14.20.03.01		(3)					0,15		**0,15**
DG ECFIN assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1 + 3					0,15	9	**9,15**
	Maksed	= 2 + 3					0,15	9	**9,15**

[20] Eelarve ametliku liigenduse kohaselt.

[21] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

•Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)						9	**9**
	Maksed	(5)						9	**9**
•Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)					0,15		**0,15**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIGI 6 assigneeringud KOKKU**	Kulukohustused	= 4 + 6					0,15	9	**9,15**
	Maksed	= 5 + 6					0,15	9	**9,15**

Juhul kui ettepanek/algatus mõjutab mitut rubriiki, tuleb eelmist punkti korrata (miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma))

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	**Rubriik 7 – Euroopa avalik haldus**

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas (sisekorraeeskirjade V lisa), ja laadida see üles DECIDE'i talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

DG: majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat			Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	**KOKKU**
Personalikulud				0,262	0,262		0,262	**0,786**
Muud halduskulud				0,005	0,005			**0,010**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU**	Assigneeringud			0,267	0,267		0,262	**0,796**
	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)			0,267	0,267		0,262	**0,796**

			Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	Aasta **2027**	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku **RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU**	Kulukohustused	= 4 + 6		0,267	0,267		0,417	**9,000**	**9,951**
	Maksed	= 5 + 6		0,267	0,267		0,417	**9,000**	**9,951**

(vajalikud vahendid)									

– Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid ⇩		Aasta **2022**		Aasta **2023**		Aasta **2024**		Aasta **2026**		Aasta **2027**		**KOKKU**	
	Väljundi liik[22]	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK nr 1[23]													
- Väljund 1	Toetusmaksed												
- Väljund 2	Välistegevuse tagatise eraldised									2	9	2	9
- Väljund 3	Järelhindamine							1	0,15			1	0,15
Erieesmärk nr 1 kokku		-	-	-	-	-	-	1	0,15	2	9	3	9,15
KULUD KOKKU		-	-	-	-	-	-	1	0,15	2	9	3	9,15

22 Väljunditena käsitatakse tarnitavaid tooteid ja osutavaid teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

23 Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid“.

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– **X Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7						
Personalikulud		0,262	0,262		0,262	**0,786**
Muud halduskulud		0,005	0,005			**0,010**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku		0,267	0,267		0,262	**0,796**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7[24] välja jäävad kulud						
Personalikulud						
Muud halduskulud						
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku						

KOKKU		0,267	0,267		0,262	**0,796**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või peadirektoraadi siseselt ümberpaigutatud assigneeringutest.

[24] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

– **X Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:**

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

		Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	Aasta **2026**
	•Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)					
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)			0,171	0,171		0,171
20 01 02 03 (delegatsioonides)						
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)						
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)						
Muud eelarveread (märkige)						
	• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)[25]					
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)			0,091	0,091		0,091
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)						
XX 01 xx **yy zz** [26]	- peakorteris					
	- delegatsioonides					
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)						
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)						
Muud eelarveread (märkige)						
KOKKU			0,262	0,262		0,262

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama, ja/või paigutades töötajaid ümber peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Direktoraadi D direktor: tegevuse järelevalve ja juhtimine, suhtlus nõukogu ja parlamendiga otsuse vastuvõtmiseks ja vastastikuse mõistmise memorandumi heakskiitmiseks, läbirääkimiste pidamine Põhja-Makedoonia ametiasutustega vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimiseks, aruannete läbivaatamine, lähetuste juhtimine ning tingimuste täitmisel tehtavate edusammude hindamine. Direktoraadi D üksuse juhataja / üksuse juhataja asetäitja: direktori abistamine tegevuse juhtimisel, suhtlus nõukogu ja parlamendiga otsuse vastuvõtmiseks ja vastastikuse mõistmise memorandumi heakskiitmiseks, läbirääkimiste pidamine Põhja-Makedoonia ametiasutustega vastastikuse mõistmise memorandumi ja (koos eelarve peadirektoraadiga) krediidikorralduse lepingu sõlmimiseks, aruannete läbivaatamine ja tingimuste täitmisel tehtavate edusammude hindamine. Eelarve peadirektoraat (üksused E1 ja E3 direktori juhtimisel): krediidikorralduse lepingu ettevalmistamine, selle üle läbirääkimiste pidamine Põhja-Makedoonia ametiasutustega ja vastutavatelt komisjoni talitustelt sellele heakskiidu saamine ning

[25] Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

[26] Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiir (endised BA read).

	mõlemalt poolelt allkirjade saamine. Krediidikorralduse lepingu jõustumisejärgne kontroll. Laenuvõtmistehinguid käsitleva(te) komisjoni otsus(t)e ettevalmistamine, rahastamistaotlus(t)e esitamise järelevalve, pankade valimine, rahastamistehingute ettevalmistamine ja teostamine ning riigile väljamaksete tegemine. Järelevalve tegemine laenu(de) tagastamise üle. Sellist tegevust käsitlevate aruannete koostamine.
Koosseisuvälised töötajad	Osakondade ökonomistid, makromajandusliku abiprogrammi sektor (direktoraat D): otsuse ja vastastikuse mõistmise memorandumi ettevalmistamine, suhtus ametiasutuste ja rahvusvaheliste finantsasutustega, kontrollkäikude tegemine, komisjoni personali aruannete koostamine, komisjoni menetluste ettevalmistamine seoses abi haldamisega, suhtlus välisekspertidega seoses tegevushinnangute ja järelhindamisega.

3.2.3. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

– **X on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.**

3.2.4. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– **X ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist**

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– **X Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.**

–

–